

Kontrolní hlášení a advokátní mlčenlivost... aneb hledá se Jan Nepomucký nebo advokát(ka) JUDr. I. D.

eFocus

Pokud jde o Jana Nepomuckého, je zřejmě pouze legendou, že byl umučen kvůli zachování zpovědního tajemství královny Žofie, manželky krále Václava IV. Na druhou stranu je zřejmě historickou skutečností, že Jan z Pomuku byl právníkem, který zemřel během mučení na příkaz krále Václava IV., když jako generální vikář Pražského arcibiskupství stál na straně arcibiskupa ve sporu s českým králem. Ačkoliv podstata sporu měla nepochybně širší duchovní rozměry, v praxi šlo zřejmě o obsazení významného církevního postu. Při troše fantazie a nadsázky tedy můžeme tvrdit, že Jan z Pomuku zemřel mučednickou smrtí, když jako právník hájil oprávněné zájmy svého klienta.

Pokud jde o JUDr. I. D., jedná se o osobu skutečnou, nikoliv historickou. JUDr. I. D., jako notářka, odmítla pro účely trestního řízení Policii ČR i přes souhlas okresního soudu k vydání věci, vydat závěť či kopii závěti, kterou měla v notářské úschově. Za to jí byla Policií ČR uložena pořádková pokuta ve výši 5 000 Kč, proti které se stěžovatelka bránila stížností u Krajského soudu v Hradci Králové. Krajský soud její stížnost zamítl. IV. senát Ústavního soudu (soudkyně zpravodajka Vlasta Formánková) vyhověl ústavní stížnosti stěžovatelky a zrušil usnesení Krajského soudu v Hradci Králové a usnesení Policie ČR, KŘP Libereckého kraje, odbor hospodářské kriminality, neboť jimi bylo zasaženo do práva stěžovatelky na ochranu majetku.

Ptáte se, jak souvisí výše uvedené příklady osobní statečnosti právníků s kontrolním hlášením? Kontrolní hlášení je novým speciálním výkazem, od něhož si státní správa slibuje snížení daňových podvodů a daňových úniků. Kontrolní hlášení bylo zavedeno novelou zákona o dani z přidané hodnoty. Povinnost podávat kontrolní hlášení se týká všech plátců DPH, jak právnických, tak fyzických osob, s výjimkami, stanovenými zákonem. **Pro advokáty a advokátní společnosti však žádné výjimky upraveny nejsou.** Právnícké osoby podávají kontrolní hlášení měsíčně, fyzické osoby podávají kontrolní hlášení podle zdaňovacího období. Právnícké osoby a fyzické osoby - měsíční plátcí DPH podají první kontrolní hlášení za leden 2016 nejpozději do **25. února 2016.** **Někteří pionýři si určitě ještě vzpomenou, že 25. únor byl dříve slaven jako den Vítězství československého pracujícího lidu (1948).** Jestliže plátcé DPH podá kontrolní hlášení pozdě, bude mu správcem daně vyměřena pokuta ve výši 1 000 Kč. V případě, že plátcé podá kontrolní hlášení až na základě výzvy správce daně, bude mu vyměřena pokuta ve výši 10 000 Kč. **V případě, že plátcé nebude reagovat na výzvy správce daně a nepodá následné kontrolní hlášení, bude mu vyměřena pokuta až 50 000 Kč.** Správce daně může rovněž vyměřit plátcí penále za ztěžování postupu při vyměření daně ve výši až 500 000 Kč. (BA 11/2015 Kontrolní hlášení plátců DPH se týká i advokátů, JUDr. Monika Novotná)

Listina základních práv a svobod stanoví, že každý má právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy. Právní pomoc poskytují zejména advokáti na základě zákona o advokacii, který mimo jiné stanoví, že advokát je povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Advokát je povinen zachovávat mlčenlivost o

všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb. Ústavní soud v řadě svých judikátů zdůraznil význam advokátního tajemství jako předpokladu pro řádný výkon advokacie a poskytl mu ústavněprávní ochranu. Podle nálezu Ústavního soudu je **povinnost mlčenlivosti základním předpokladem pro poskytování právní pomoci. Výkon profese advokáta vychází z důvěrného vztahu mezi advokátem a klientem a z důvěry klienta v mlčenlivost advokáta.** Nejedná se v žádném případě o jakousi výsadu advokáta, která by měla založit vynětí z obecně platného a závazného právního řádu, ale **jde o povinnost uloženou advokátovi v zájmu jeho klientů a pro jejich ochranu.**

Česká advokátní komora opakovaně upozorňovala, že kontrolní hlášení mohou být nástrojem prolomení advokátní povinnosti mlčenlivosti potud, že **dávají do rukou státu nástroj, jímž může sledovat platby mezi advokátem a jeho klientem, jejich výši, četnost, frekvenci,** může předvídat některé kroky v rámci poskytování právních služeb. Kontrolní hlášení tak významným způsobem snižují ochranu klienta proti zásahům státu, pokud jde o garanci jeho práva na právní pomoc. (viz stanovisko ČAK ke kontrolním hlášením ČAK). Vedle rizika úniku a zneužití informací ze strany neoprávněných osob tak samozřejmě existuje i významné riziko zneužití takto nashromážděných informací ze strany státních orgánů vůči klientům, kteří jsou ve sporu se státem.

Ministerstvo financí se odvolává na skutečnost, že již nyní má daňová správa pro účely kontroly plnění povinností daňového subjektu přístup k daňovým dokladům daňového subjektu. Tento argument však nemůže obstát.

Za prvé je podstatný rozdíl mezi tím, jestli daňový subjekt poskytne správci daně údaje ke kontrole svých daňových povinností nebo pokud správce daně namísto kontroly shromažďuje pro jistotu všechna data. Pak zjevně není důvodem individuální kontrola plnění daňových povinností, nýbrž sběr dat, jenž je však v příkrém rozporu s požadavky základních principů tohoto státu a požadavkem minimalizace zásahů státu do práv soukromých osob. Z těchto důvodů byl také skupinou senátorů pod vedením senátora Valenty podán u Ústavního soudu návrh na zrušení některých ustanovení zákona o dani z přidané hodnoty zavádějící kontrolní hlášení plátců DPH. Navrhovatel argumentuje rozparem s čl. 1 odst. 1 a čl. 2 odst. 3 Ústavy č. [1/1993](#) Sb. a čl. 4 odst. 1, 2 a čl. 2 odst. 2, čl. 4, čl. 10. odst. 3, čl. 11 a hlavou pátou Listiny základních práv a svobod (Listina). Navrhovatel neústavnost opírá i o rozpor s ústavní úpravou zaručující základní práva, neboť ústavní úprava základních práv vytváří povinnost zákonodárce nepřijímat zákon, který by ústavně zaručená základní práva ohrožoval a omezoval. Navrhovatel navrhuje zrušení všech napadených ustanovení, protože jsou vnitřně provázána a vytváří jeden celek povinnosti podávání kontrolních hlášení, byť důvod a intenzita neústavnosti je u jednotlivých dílčích ustanovení různá.

Za druhé je sice pravdou, že povinnosti mlčenlivosti advokáta nejsou dotčeny jeho povinnosti jako daňového subjektu stanovené zvláštními předpisy o správě daní a poplatků; ale i v tomto případě je však advokát povinen zachovávat mlčenlivost o povaze věci, ve které právní služby poskytl nebo poskytuje. Navazující Usnesení představenstva České advokátní komory pak stanoví, že účetní a daňové doklady je advokát povinen vést bez zbytečné specifikace úkonů právních služeb poskytovaných klientům, z nichž by byl patrný obsah právní pomoci, tak, aby v případě daňové kontroly, prováděné u advokáta jako daňového subjektu podle právního předpisu, nemohlo dojít ke střetu mezi obsahem účetního nebo daňového dokladu se zákonem advokátovi uloženou povinností mlčenlivosti.

Navíc je třeba zdůraznit, že pokud advokát řádně plní povinnosti daňového subjektu, není důvod, aby u něj vůbec byla zahájena daňová kontrola. Je třeba totiž vycházet z judikatury Nejvyššího správního soudu, jehož rozšířený senát se vyjádřil k otázce mezi volby správce daně mezi využitím kontrolního postupu daňové kontroly a vytýkacího řízení tak, že správce daně je povinen zvolit takový postup,

„který vzhledem k okolnostem nejlépe odpovídá principu zdrženlivosti a přiměřenosti, podle něhož správci daně postupují v daňovém řízení v úzké součinnosti s daňovými subjekty a při vyžadování plnění jejich povinností v daňovém řízení volí jen takové prostředky, které daňové subjekty nejméně zatěžují a umožňují přitom ještě dosáhnout cíle řízení, tj. stanovení a vybrání daně tak, aby nebyly zkráceny daňové příjmy.“

Tento závěr rozšířeného senátu považoval Nejvyšší správní soud za stěžejní též v rozhodnutí, ve kterém NSS konstatoval **nezákonnost zahájení daňové kontroly u daňového poplatníka z důvodu nerespektování zásady přiměřenosti a zásady zdrženlivosti při správě daní.** NSS vyslovil názor, že správce daně je povinen volit jen takové prostředky, které daňový subjekt nejméně zatěžují a umožňují přitom ještě dosáhnout cíle řízení. Přednostně přichází v úvahu právě výzva daňovému subjektu k podání dodatečného daňového přiznání, k níž je třeba přistoupit vždy, kdy není prima facie zjevné, že na základě dodatečného daňového přiznání nebude možné dosáhnout cíle řízení, protože by využití výzvy nebylo v souladu s požadavkem rychlosti a hospodárnosti daňového řízení. NSS uvedl, že pakliže správce daně nevyzve daňový subjekt k podání dodatečného daňového tvrzení a namísto toho zahájí daňovou kontrolu bez předchozího vyloučení způsobilosti případného dodatečného daňového tvrzení pro doměření daně, dojde tím k **nerespektování zásady přiměřenosti a zásady zdrženlivosti při správě daní. Takto zahájenou daňovou kontrolu je pak nutno považovat za nezákonně zahájenou.**

Závěrem lze tedy říci, že významná část odborné veřejnosti a skupina senátorů, považují kontrolní hlášení za protiústavní a porušující lidská práva a svobody, mezi které patří také právo na právní pomoc, jehož imanentní součástí je advokátní mlčenlivost a **důvěrnost vztahu mezi advokátem a klientem.**

Otázkou je, jestli se mezi námi advokáty najdou advokáti, kteří budou riskovat pokuty a další sankce od správce daně, aby ochránili zájmy svých klientů a důvěrnost vztahu mezi advokátem a klientem. Je pravdou, že za tuto neposlušnost hrozí sankce podstatně vyšší, než pokuta 5 000 Kč udělená JUDr. I. D.. Vedle nesrovnatelné výše hrozících pokut, které mohou být udělovány opakovaně, má konflikt se správcem daně, se všemi svými potenciálními následky, možná blíže ke středověkému právu útrpnému, na druhou stranu však umučení k smrti, jako v případě Jana z Pomuku, doufejme, nehrozí. Takže uvidíme...

Mgr. Robert Němec, LL.M.,
partner, advokát
PRK Partners advokátní kancelář, s. r. o.
místopředseda představenstva ČAK

Názor byl publikován v rámci vydání EPRAVO.CZ Digital - leden 2016.

Nové číslo EPRAVO.CZ Digital si můžete stáhnout **ZDARMA na App Store, Google Play a Windows Store**, a to přímo z Vašeho tabletu či chytrého telefonu. Pokud máte již aplikaci staženou, postačí si stáhnout pouze nové vydání. Využít můžete také webový archiv starších čísel na adrese tablet.epravo.cz.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nebezpečný návrh novely zákona aneb Cesta do pekel je dlážděna těmi nejlepšími úmysly. Actio popularis - dobrý sluha, ale špatný pán](#)
- [Třpyt a bída DPP](#)
- [Lesk a bída klouzavého mandátu](#)
- [GDPR pro samostatné advokáty](#)
- [GDPR kontra zásada veřejnosti](#)
- [Proboha, nepohrávejme si s myšlenkou na zrušení Senátu - aneb I každý populismus musí mít svou mez.](#)
- [Proč máme málo soudců-mužů? Není to diskriminace?](#)
- [Zpověď týraného dyslekticko-dysgrafického autisty](#)
- [Právo stále bují aneb Právní život](#)
- [Glejt pro podpantofelníka](#)

- [Léto versus generátor spisů aneb Právní život](#)